

8. Waever O. Securitization and Desecuritization in International Security: Widening Security. *On Security* Los Angeles: Sage Publications, 2007. Vol. 3. P. 66–69. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/b533/06c2174b76280c42b5ea14993d79774a7f94.pdf> (дата звернення: 14.01.2020).
9. Weaver O. The Rise and Fall of the Inter- Paradigm Debate. *International Theory: Positivism and Beyond*. Cambridge University Press, 1996. P. 149–185. URL: <https://www.scribd.com/doc/141010566/1-The-Rise-and-Fall-of-the-Inter-paradigm-Debate-OLE-WAEVER> (дата звернення: 14.01.2020).
10. Winch P. The Idea of a Social Science and its Relation to Philosophy 2nd Edition. London: Routledge, 1990. 160 p.

Конопка Юлія

Національний університет «Острозька академія»

ПОЗИЦІЯ ООН ЩОДО ВРЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ КОСОВА

Анотація. Тези присвячені аналізу позиції ООН щодо врегулювання статусу Косова; проаналізовано основні ініціативи і кроки після завершення операції НАТО та проголошення незалежності Косова.

Ключові слова: ООН, Косово, Сербія, KFOR, UNMIK.

Abstract. The thesis are devoted to the analysis of the UN position on the settlement of the status of Kosovo; the main initiatives and steps after the end of the NATO operation and the declaration of independence of Kosovo are analyzed.

Keywords: UN, Kosovo, Serbia, KFOR, UNMI.

Після завершення військово-повітряної операції НАТО «Союзна сила», яка розпочалася 24 березня 1999 р., було підписано військово-технічну угоду між Міжнародними силами безпеки та урядами Федеративної Республіки Югославія та Республікою Сербія. Основними положеннями угоди були: припинення дій НАТО проти СРЮ; виведення усіх сербських військ із територій Косова та Метохії; було встановлено зону безпеки на адміністративному кордоні з Косово на території Чорногорії та Сербії; зобов'язання сил KFOR щодо роззброєння Армії визволення Косова.

10 червня 1999 р. Рада безпеки ООН ухвалила резолюцію 1244, яка врегулювала питання управління Косова [1]. Резолюція містила основні принципи врегулювання косівської кризи: негайне і підконтрольне припинення насильства і репресій; виведення з Косова військових, поліцейських і воєнізованих сил; безпечне і вільне повернення всіх біженців і переміщених осіб та безперешкодний доступ у Косово організацій, які надають гуманітарну допомогу; політичний процес, спрямований на укладення тимчасової політичної рамкової угоди, що передбачає значну ступінь самоврядування для Косова та ін. [1].

Отже, резолюція передала цивільну владу до ООН, а військова влада перейшла до KFOR (Kosovo Force), Міжнародних сил з підтримки миру в Косові, які діють на території Косова до сьогодні. Окрім того, було засновано Місію ООН у Косові – UNMIK (United Nations Interim Administration Mission in Kosovo). Ця структура мала виконувати роль Тимчасової адміністрації, включно із виконанням функцій законодавчої, виконавчої та судової влади. Також було вирішено започаткувати політичний процес задля визнання майбутнього Косова [4].

До середини 2000-х рр. Косово в юридичному сенсі залишалося частиною Сербії, хоча з 1999 р. край знаходився під управлінням ООН. Резолюцією 1244 РБ ООН було уповноважено сприяти політичному процесу для визначення майбутнього статусу Косова. Не зважаючи на це, міжнародному співтовариству знадобилося понад шість років, щоб почати цю діяльність.

У 2006 р. відбулися переговори у Відні між делегаціями Косова та Сербії. Ці переговори були організовані спеціальним посланником Генерального секретаря ООН Кофі Анана та колишнім президентом Фінляндії Марті Ахтісаарі у тісній взаємодії із Контактною Групою (у складі Німеччини, Італії, Франції, Росії, Великобританії та США). Від самого початку переговорів було очевидно, що жодна зі сторін не збирається міняти свою думку щодо статусу Косова.

Із 2006 р. тривало скорочення чисельності Місії та передачі повноважень Силам законності, правопорядку та жандармерії ЄС у Косові (EULEX, European Union Rule of Law Mission in Kosovo) [3], у межах якого з грудня 2008 р. по липень 2009 р. проведено кардинальне реформування Місії ООН у Косові і суттєве скорочення персоналу Місії. На травень 2018 р. чисельність Місії ООН у Косово становила 342 осіб, чисельність військового контингенту НАТО, KFOR – 4 756 осіб [4.]

М. Ахтісаарі у 2007 р. представив Генеральному секретарю ООН свій план щодо врегулювання статусу Косова. «План Ахтісаарі» базувався на концепції незалежності із обмеженням суверенітету, або «незалежності під міжнародним контролем». Перехід до незалежності мав бути поступовим, тому Косово ще деякий час повинно було знаходитися під протекторатом ООН, також зберігалася присутність KFOR. Водночас передбачалися гарантії безпеки для сербських меншин. «План Ахтісаарі» потрібно було затвердити новою резолюцією Радбезу ООН замість резолюції 1244. Але Сесія відхилила документ, а Росія завадила Раді Безпеки ООН його ухвалити.

За Декларацію про незалежність депутати Косова проголосували 17 лютого 2008 р. Ця декларація базувалася на «Плані Ахтісаарі», так план поступово почав втілюватись. У зв'язку з цим сербський уряд анулював Декларацію, аргументувавши тим, що це протизаконний акт тимчасових установ у Приштині. Зважаючи на це, 18 лютого було скликано засідання, де було анульовано Декларацію про одностороннє проголошення незалежності Косова. У північних сербських районах реалізацію «Плану Ахтісаарі» і фактично незалежність Косова саботували. Проте уже почалося світове визнання Косова як незалежної держави.

22 липня 2010 р. Міжнародний суд ООН у Гаазі визнав, що проголошення незалежності Косова від Сербії ніяк не суперечить міжнародному праву. До слова, з моменту проголошення незалежності Косова 116 держав визнали її як країну, втім 15 згодом відкликали своє офіційне дипломатичне визнання. Отже, за станом на 4 вересня 2020 р. 98 країн-членів ООН із 193 (51 %), також 22 із 27 (81 %) країн-членів Європейського Союзу та 26 із 30 (87 %) країн-членів НАТО, 33 із 57 (58 %) країн-членів ОІС визнають державу Косово [1].

Після початку визнання Косова як незалежної держави активна роль ООН фактично пригальмувалася. Косово та Сербія вступили у затяжний процес налагодження діалогу, який ускладнювався як внутрішніми, так і зовнішніми процесами в обох державах. Нестабільна політична ситуація у Косово, активна підтримка Сербією Росії (не приєднання до антиросійських санкцій, введених внаслідок початку російсько-українського конфлікту), активізація ролі Європейського Союзу в косівському питанні (адже і Косово, і Сербія прагнуть стати членами ЄС), кризи на Близькому Сході зосередили увагу ООН на вирішенні більш актуальних питань. ООН і далі діяла в Косово через МООНК, яка забезпечувала безпеку під час виборів, займалася питаннями демаркації кордону з Чорногорією, безпековими питаннями.

Косово прагне стати членом ООН та Європейського Союзу, як і решти міжнародних організацій, однак через політичну кризу, непримиренну позицію Сербії, яку підтримує Росія, як член Ради Безпеки ООН, навряд чи Косово зможе швидко досягнути цих стратегічних цілей.

Джерела та література

1. Міжнародне визнання Республіки Косово. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Міжнародне_визнання_Республіки_Косово (дата звернення: 17.03.2021).
2. Резолюція ООН 1244. URL: [https://undocs.org/ru/S/RES/1244\(1999\)](https://undocs.org/ru/S/RES/1244(1999)) (дата звернення: 17.03.2021).
3. EULEX. URL: <https://www.eulex-kosovo.eu/?page=2,60> (дата звернення: 17.03.2021).
4. UNMIK SHEET UNITED NATIONS INTERIM ADMINISTRATION MISSION IN KOSOVO. URL: <https://peacekeeping.un.org/en/mission/unmik> (дата звернення: 17.03.2021).

Столяренко Данило

Донецький національний університет імені Василя Стуса

АНАЛІТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НЕОРЕАЛІЗМУ: КЕЙС ПУТІНСЬКОЇ РОСІЇ

Анотація: У статті на прикладі зовнішньополітичної поведінки путінської Росії розглядається аналітична продуктивність теорії неореалізму в міжнародних відносинах.